

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดตำบลคำพระ

องค์การบริหารส่วนตำบลคำพระ จังหวัดอำนาจเจริญ

ประชาชนในตำบลคำพระส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตเนื่องจากปุ๋ยมีราคาสูงมาก ทำให้ต้นทุนสูงไม่คุ้มกับการผลิต และผลผลิตมีราคาต่ำ เพราะตลาดต่างประเทศไม่รับซื้อข้าวที่มีสารพิษพอค่าจึงรับซื้อข้าวเปลือกในราคาที่ต่ำกว่าข้าวปลอดสารพิษดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลคำพระจึงพยายามที่จะปรับฐานเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งสร้างเสริมขีดความสามารถของชุมชนและท้องถิ่นในการการเรียนรู้และทำงานร่วมกัน อันนำไปสู่รากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดย อบต. ร่วมกับประชาคมหมู่บ้านและประชาคมตำบลส่งเสริมให้ประชาชนผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ และเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น เศษพืช มูลสัตว์ต่างๆ ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้เป็นประโยชน์

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: หัวตะพาน

จังหวัด: อำนาจเจริญ

ประชากร: 6,930 คน

พื้นที่: 43 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2545 อบต.คำพระ ได้ริเริ่ม "การผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด" โดยส่งเสริมให้เกษตรกรในตำบลหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตเองแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และสนับสนุนกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่แล้วให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและประชาชนได้บริโภคผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. รับสมัครสมาชิกกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ได้สมาชิกจำนวน 180 คน พร้อมทั้งระดมทุนจากสมาชิก หุ้ นละ 100 บาท จำนวน 180 หุ้ น เป็นเงิน 18,000 บาท
2. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานฝ่ายต่างๆ ทั้งหมดจำนวน 13 คน รวมทั้งกำหนดระเบียบข้อบังคับ และการปันผลกำไรแก่สมาชิกผู้ถือหุ้น
3. ก่อสร้างโรงเรือนเก็บผลผลิตขนาดกว้าง 7 เมตร ยาว 16 เมตร สร้างลานตากปุ๋ยขนาดกว้าง 15 เมตร ยาว 15 เมตร หนา 0.12 เมตร เจาะบ่อบาดาล 1 แห่ง ติดตั้งปั้มน้ำและถังพักน้ำ รวมทั้งติดตั้งหม้อแปลงและเสาไฟฟ้าเป็นระยะทาง 300 เมตร
4. จัดอบรมความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและประโยชน์ของปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร โดยวิทยากรจากสำนักงานเกษตรอำเภอหัวตะพาน และทดลองทำแปลงสาธิตหมู่บ้านละ 5 ไร่ เพื่อให้เกษตรกรเห็นผลที่ชัดเจน ซึ่งผลที่ได้เป็นที่น่าพอใจ
5. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด โดยปุ๋ยอินทรีย์ 1 ตัน มีต้นทุนการผลิตประมาณ 2,300 บาท ซึ่งสามารถบรรจุได้ประมาณ 40 กระสอบ (กระสอบละ 25 กิโลกรัม) และมีราคาขายกระสอบละ 130 บาท มีอัตราการผลิตปุ๋ยได้ประมาณ 1,000 กระสอบ/ปี

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

อบต.คำพระ ใช้งบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 1,000,000 บาท ดังนี้

1. ค่าก่อสร้างโรงเรือนเพื่อจัดเก็บผลผลิต จำนวน 320,000 บาท
2. ค่าก่อสร้างลานตากปุ๋ย เป็นเงิน 85,000 บาท
3. ค่าเสาไฟฟ้าพร้อมสายไฟฟ้า เป็นเงิน 60,000 บาท
4. ค่าหม้อแปลงไฟฟ้า เป็นเงิน 60,000 บาท
5. ค่าเจาะบ่อบาดาล เป็นเงิน 8,000 บาท
6. ค่าปั้มน้ำ เป็นเงิน 7,000 บาท
7. ค่าถังพักน้ำพร้อมอุปกรณ์ติดตั้ง เป็นเงิน 10,000 บาท
8. ค่าปรับพื้นที่ เป็นเงิน 19,000 บาท
9. ค่าเครื่องอัดปุ๋ย เป็นเงิน 60,000 บาท
10. ค่าเครื่องย่อยเศษวัสดุ เป็นเงิน 50,000 บาท
11. ค่าเครื่องเย็บกระสอบ เป็นเงิน 10,000 บาท
12. ค่าเครื่องผสมปุ๋ย เป็นเงิน 40,000 บาท
13. ค่ากระสอบบรรจุปุ๋ย เป็นเงิน 9,000 บาท
14. ค่าพลาสติกคลุม เป็นเงิน 25,000 บาท
15. ค่าพลั่ว เป็นเงิน 2,000 บาท
16. ค่าวัสดุในการทำปุ๋ย เป็นเงิน 234,000 บาท
 - เศษพืช 70,000 บาท
 - มูลสัตว์ 144,000 บาท
 - สารเร่ง 20,000 บาท

การระดมทุน/การระดมหุ้น

1. สมาชิกกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 180 คน ทำการระดมหุ้นๆ ละ 100 บาท เป็นเงิน 18,000 บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. เครื่องอัดปุ๋ย 1 เครื่อง
2. เครื่องย่อยเศษวัสดุ 1 เครื่อง
3. เครื่องเย็บกระสอบ 1 เครื่อง
4. เครื่องผสมปุ๋ย 1 เครื่อง
5. กระสอบ 3,000 ใบ
6. พลาสติกคลุม 5 ม้วน
7. พลั่ว 10 อัน
8. เศษพืช 70 ตัน
9. มูลสัตว์ 120 ตัน
10. สารเร่ง 200 ชุด

บุคลากร

1. เจ้าหน้าที่ อบต.คำพระ ติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการและให้คำแนะนำในเรื่องระบบบัญชี จำนวน 7 คน
2. คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการและติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม จำนวน 13 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
กุมภาพันธ์ 2545	- ประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างคณะผู้บริหารงาน อบต.คำพระ และตัวแทนกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา	- อบต.คำพระ/กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์
14 - 15 กุมภาพันธ์ 2546	- จัดประชาคมหมู่บ้าน ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 เพื่อสอบถามความคิดเห็นของชาวบ้าน มีผู้เข้าร่วมประชุม	- อบต.คำพระ/ผู้นำชุมชน

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
	จำนวน 133 คน	
18 กุมภาพันธ์ 2545	- จัดประชาคมตำบล ณ ที่ทำการ อบต. หมู่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหามีผู้เข้าร่วมจำนวน 84 คน	- อบต.คำพระ
2545	- จัดทำรายละเอียดโครงการ กำหนดสถานที่ ผู้รับผิดชอบ และกลุ่มเป้าหมายการจัดจำหน่าย และเสนอต่อสภา อบต. เพื่อขออนุมัติงบประมาณสนับสนุนโครงการ	- อบต.คำพระ/กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์
2545	- เปิดรับสมัครสมาชิกเพื่อระดมทุน พร้อมทั้งจัดทำทะเบียน มีสมาชิกจำนวน 180 คน - แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานฝ่ายต่างๆ และกำหนดระเบียบข้อบังคับและการปันผลกำไรแก่สมาชิก - ดำเนินการก่อสร้างโรงเรือนเก็บผลผลิต ลานตาก เจาะบ่อบาดาล ติดตั้งเสาไฟฟ้า ปรับพื้นที่ และจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด	- อบต.คำพระ/กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์
2545	- อบรมความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และประโยชน์ของปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร โดยวิทยากรจากสำนักงานเกษตรอำเภอห้วยตะพาน พร้อมทั้งทดลองทำแปลงสาธิตหมู่บ้านละ 5 ไร่ เพื่อให้เห็นผลจากการใช้ปุ๋ยเคมีในการทำการเกษตร ซึ่งผลที่ได้เป็นที่น่าพอใจของเกษตรกร	- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยตะพาน
2545	- กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์เริ่มดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด	- สมาชิกกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์
2545	- จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน ร้านค้าภายในหมู่บ้านและตำบล โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยตะพานได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาตลาดและให้คำแนะนำแก่กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์	- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยตะพาน/กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์
2545	- เจ้าหน้าที่ อบต. ทำการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการและรายงานผลต่อปลัด อบต. ทุก 6 เดือน	- ปลัด อบต. คำพระ/เจ้าหน้าที่ อบต. คำพระ

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร -- -- บทบาทความร่วมมือ --

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยตะพาน ให้ความร่วมมือด้านการตลาด คอยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและความรู้ในการใช้และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยตะพาน ช่วยจัดหาตลาดและให้คำแนะนำแก่กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ รวมทั้งชักชวนชาวบ้านให้หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยวิทยาศาสตร์

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. เกษตรกรประสบปัญหาปุ๋ยเคมีราคาสูง ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น ทำให้รายได้จากการผลิตลดน้อยลง
2. เกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยเคมีในการทำการเกษตร เนื่องจากไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์และไม่มั่นใจว่าปุ๋ยอินทรีย์จะได้ผลดี รวดเร็วทันใจเท่ากับปุ๋ยเคมี

หลังการดำเนินการ

1. ปัจจุบันกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีสมาชิกจำนวน 250 ราย ตั้งแต่เริ่มจำหน่ายถึงปัจจุบันกลุ่มมียอดขายปุ๋ยในจำนวน 1,000 กระสอบ เป็นเงิน 130,000 บาท
2. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีรายได้จากการผลิตปุ๋ย 1,860 บาท/ตัน ซึ่งปี 2545 – 2546 ที่ผ่านมา ทางกลุ่มได้กำไรจากการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด เป็นเงิน 72,500 บาท ซึ่งทางกลุ่มได้ปันผลกำไรให้กับสมาชิกกลุ่มในอัตราหุ้นละ 40 บาท
3. เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการใช้และประโยชน์ของปุ๋ยอินทรีย์ และหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น ลดสัดส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้ประมาณ 30% จากเดิมที่เกษตรกรเคยใช้ปุ๋ยเคมีทั่วทั้งตำบล ซึ่งคาดว่าจะต่อไปเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งเลิกใช้ปุ๋ยเคมี
4. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการทำเกษตรกรรมช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร จากเดิมที่เคยได้ 350 กิโลกรัม/ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 510 กิโลกรัม/ไร่

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องระบบการจัดการในองค์กร	1. เจ้าหน้าที่จาก อบต.คำพระ ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบแต่ละหน้าที่
2. เกษตรกรยังไม่เชื่อว่าการใช้ปุ๋ยอินทรีย์จะได้ผลที่รวดเร็วและดีเท่าปุ๋ยเคมี จึงไม่กล้าลองใช้	2. สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยตะพานและพัฒนาชุมชนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ พร้อมทั้งทดลองทำแปลงสาธิตหมู่บ้านละ 5 ไร่ ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ
3. ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดที่ผลิตยังมีกลิ่นมาก ทำให้มีแมลงวัน ก่อให้เกิดความสกปรก	3. ต้องใช้เครื่องมือที่ทันสมัยกว่านี้ แต่ต้นทุนการผลิตจะสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาปุ๋ยแพงตาม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความร่วมมือและตั้งใจจริงของคนในชุมชนที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยมีการจัดเวทีประชาคมทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล ก่อให้เกิดความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชน
2. การช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยตะพาน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยตะพาน เป็นต้น ทั้งในด้านการให้ความรู้เรื่องการใช้และผลิตปุ๋ยอินทรีย์ คำแนะนำปรึกษาด้านการตลาด ระบบบัญชี และช่วยจัดหาตลาดให้แก่กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลคำพระประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากทำนาแล้ว ยังปลูกพืชผักสวนครัวไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย ซึ่งประชาชนแทบทุกครัวเรือนได้หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการทำเกษตรเพิ่มมากขึ้นจนคาดว่าทางกลุ่มจะผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งทาง อบต.คำพระได้เตรียมจัดทำโครงการสนับสนุนการเลี้ยงโค – กระบือ เพื่อจะเพิ่มมูลสัตว์ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายประกิจ จารุจิต
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลคำพระ
ที่อยู่ : หมู่ 3 บ้านคำพระ ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ
โทรศัพท์ : (09) 280-2486

ชื่อ-นามสกุล : นายอนันต์ โขมะนาม
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลคำพระ
ที่อยู่ : หมู่ 3 บ้านคำพระ ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ
โทรศัพท์ : (09) 947-7502

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ 3 บ้านคำพระ ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37240
ขนาดพื้นที่	43 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,742,524 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 1.67% รายจ่ายงบกลาง 7.34% เงินเดือนค่าจ้างประจำ 2.63% ค่าจ้างชั่วคราว 29.61% ค่าใช้สอยและวัสดุ 0.65% ค่าสาธารณูปโภค 12.01% ค่าอุดหนุน 1.51% ค่าครุภัณฑ์ 44.58% ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
งบประมาณรายได้	2,200,700 บาท (ปีงบประมาณ 2545)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	5 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	6,937 คน
จำนวนครัวเรือน	1,366 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	12,174 บาท
สัดส่วนประชากรกลุ่มยากจน	ร้อยละ 9.15 ของครัวเรือนไม่ผ่านเกณฑ์รายได้ 20,000 บาทต่อปี
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลคำพระมีสภาพสังคมและวัฒนธรรมเป็นแบบ ชนบท พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเหมาะแก่การทำ เกษตรกรรม ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ประชากรส่วน ใหญ่มีอาชีพทำนาและเลี้ยงสัตว์ มีการเพาะปลูก พืชผักสวนครัวไว้เพื่อบริโภค 70% จำหน่าย 20% และอีก 10% จะซื้อมาบริโภค มีอาชีพเสริมที่สร้าง ชื่อเสียงให้กับตำบลคือการทอผ้าลายขิดย้อมสี ธรรมชาติด้วยเปลือกไม้ ปัจจุบันมีผ้าลายขิด 72 ลาย ยาว 2,199.99 เมตร โดยทอถวายพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสทรงมีพระชนมายุครบ 72 พรรษา และเก็บไว้ที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของตำบล ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัด อำนาจเจริญ